

רק לא ירבה לו סוסים

כדי רכבו ופרשיו להלחם באויביו מותר, וכן כסף וזהב לא ירבה לו, לעצמו הוא דלא ירבה, שלא יבקש מס גדול כדי להתעשר רק כדי הוצאת שכר חיילותיו, אבל אם הקנו לו מן השמים ממון הרבה כגון שכבש מדינה ומצא בה אוצרות כסף וזהב שלו הן ואין בו משום לא ירבה (ר"ן בח"י שם בסנהדרין) והמתרגם האשכנזי שגג להשמיט תרגום מלת לו במקומות אלה:

1. דברים פרק יז פסוק טז
רק לא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס וְה' אָמַר לָכֵם לֹא תִסְפוּן לְשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַזֶּה עוֹד:

<p>3. כתר יונתן שם (טז) רק לא ירבה לו על שני סוסים שמה ירכבו שריו עליהם ויתגאו ויתבטלו מדברי תורה ויתחילו חובת גלות למצרים ויי אמר לכם לא תוסיפו לשוב בדרך הזה עווד:</p>	<p>2. תרגום יונתן שם (טז) לְחֹד לֹא יִסְגֹּן לִיה עַל תְּרִין סוּסוֹן דְּלָמָּא יִרְבִּין רְבִּרְבְּנֵי עֲלִיהוֹן וְיִתְגָּאוּ וְיִתְבַּטְּלוּן מִפְּתִגְמֵי אוּרִייתָא וְיִחוּבוּן חוּבַת גְּלוּתָא לְמַצְרִים וְיִי אָמַר לְכוּן לֹא תוּסְפוּן לְמַתוּב בְּאַרְחָא הַדִּין תוּב:</p>
--	---

9. רמב"ן שם

... הוקשה לי בזה, כי אמרו בירושלמי בסוף סנהדרין (סוף פ"י) לשיבה אי אתה חוזר אבל אתה חוזר לסחורה לפרקמטיא ולכבוש הארץ, ואם ישלח המלך ויקנה משם הסוסים והרכב סחורה היא זו ומותר. ויתכן שדרך הכתוב, כי הזהיר לא ירבה לו סוסים אפילו מארצו ומארץ שנער או בדרך סחורה המותרת, **שלא יבטח על רכבו כי רב ועל פרשיו כי עצמו מאוד, אבל יהיה מבטחו בשם אלהיו**, ואחר כך הזהיר על המלך שלא ישיב את העם מצרימה שיהיו לו שם מעבדיו ומעמו שרי מקנה יושבים בערי הרכב למען הרבות סוס, כענין שנאמר בשלמה (מ"א ט יט) ואת כל ערי המסכנות אשר היו לשלמה ואת ערי הרכב וגו', וכן היו לו במצרים כמו שאמר (שם י כח) ומוצא הסוסים אשר לשלמה ממצרים ומקוה סחרי המלך וגו'...

4. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כא עמוד ב

גמרא. תנו רבנן: לא ירבה לו סוסים יכול אפילו כדי מרכבתו ופרשיו - תלמוד לומר לו - **לו אינו מרבה אבל מרבה הוא כדי רכבו ופרשיו**. הא מה אני מקיים סוסים - סוסים הבטלניו. מניין שאפילו סוס אחד והוא בטל שהוא בלא ירבה - תלמוד לומר למען הרבות סוס. וכי מאחר דאפילו סוס אחד והוא בטל, קאי בלא ירבה, סוסים למה לי? לעבור בלא תעשה על כל סוס וסוס.

וטעם רק - לומר אף על פי שתשים עליך מלך ככל הגוים אשר סביבותיך, רק לא יהיה כמלכיהם, שלא ירבה סוסים כאשר יעשו הם, **שכל חפצם במלכים למען הרבות להם סוסים ופרשים**:

5. מלבים על דברים פרק יז פסוק טז

(טז) רק לא ירבה לו סוסים, ממ"ש לא ירבה לו היינו לעצמו שהם סוסים בטלים שאין בהם צורך אבל סוסים הצריכים לרכבי המלך ופרשיו שהם לצורך המלחמה שיהיה להם חיל רוכבי סוסים ופרשים מוכנים למלחמה ע"ז אין מוזהר, רק על סוס בטל מוזהר ועובר אף בסוס א' דכתיב למען הרבות סוס ...

...וטעם המצות הזאת, מפני שהיו המצרים והכנענים רעים וחטאים לה' מאד כמו שאמר (ויקרא יח ג) כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען וגו', והנה רצה ה' שלא ילמדו ישראל ממעשיהם, והכרית בכנענים כל נשמה (להלן כ טז) ואמר (שמות כג לג) לא ישבו בארץ, והזהיר במצרים שלא נשב אנחנו בארצם:

6. רש"י שם

(טז) לא ירבה לו סוסים - אלא כדי מרכבתו, שלא ישיב את העם מצרימה, שהסוסים באים משם. כמה שנאמר בשלמה, ותעלה ותצא מרכבה ממצרים בשש מאות כסף וסוס בחמשים ומאה (מלכים א' י כט):

10. ישעיהו פרק ב

(ו) כִּי נִטְשָׁתָה עֲמֻדַת בַּיִת יַעֲקֹב כִּי מָלְאוּ מִקְדָּשׁ וְעֲנִיִּים כִּפְלִשְׁתִּים וּבְגִלְדֵי נֶכְרִים יִשְׁפִּיקוּ:
(ז) **וְתִמְלֵא אֲרָצוֹ כֶּסֶף וְזָהָב וְאֵין קֶצֶה לְאַצְרֹתָיו וְתִמְלֵא אֲרָצוֹ סוּסִים וְאֵין קֶצֶה לְמִרְכָּבָתָיו:**
(ח) **וְתִמְלֵא אֲרָצוֹ אֱלִילִים לְמַעֲשֵׂה יָדָיו וְשִׁתְּחוּ לְאַשֶׁר עָשׂוּ אֲצִבְעֹתָיו:**
(ט) וַיִּשָׁח אָדָם וַיִּשְׁפֹּל אִישׁ וְאֵל תִּשָּׂא לָהֶם:
(י) בּוֹא בְּצוּר וְהִטְמֵן בְּעֵפֶר מִפְּנֵי פֶחַד יִקְוֶה וּמִהַדָּר גָּאֲנוּ:
(יא) עֵינֵי גְבוּהוֹת אָדָם שִׁפְלֵי וְשֵׁחַ רוּם אֲנָשִׁים וְנִשְׁגַּב יִקְוֶה לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא:

7. רבינו בחיי שם

(טז) רק לא ירבה לו סוסים. יאמר: אף על פי שיהיה לכם מלך כשאר מלכי האומות יהיה ממעט ממדות שאר המלכים, כי יש מלכים משתדלים ברבוי סוסים ומרכבות, ומלך ישראל לא ירבה לו סוסים ולא נשים ולא כסף וזהב, יש מלכים עושין מאלו הדברים עקר ומלך ישראל יחסר ברבויים ויעשה מן התורה והיראה עקר, זהו שאמר: והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו למען ילמד ליראה, יש מלכים יתגאו ברוב עשרם וגודל ממשלתם וירום לבבם על כל העולם, ומלך ישראל: לבלתי רום לבבו מאחיו. ויבטיחנו הכתוב כי בקיימו זה "יאריך ימים על ממלכתו". ... וטעם הדבר נכתב בצדו: ולא ישיב את העם מצרימה, כדי שלא ישיב את העם מצרימה, שמשם היו מביאין הסוסים באותו זמן, וכן מצינו בענין שלמה: (מלכים - א י, כט) "וַתֵּצֵא מִרְכָּבָהּ מִמִּצְרַיִם בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְסוּסִים בְּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה":

11. ישעיהו פרק לא

(א) הִי הִרְדִּים מִצְרַיִם לְעִזְרָה, **עַל סוּסִים יִשְׁעֲנוּ וַיִּבְטְחוּ עַל רֶכֶב כִּי רַב וְעַל פְּרָשִׁים כִּי עֲצֻמוֹ מְאֹד וְלֹא שָׁעוּ עַל קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְאֵת ה' לֹא דָרְשׁוּ:**

8. הכתב והקבלה שם

(טז) לא ירבה לו סוסים. לו לעצמו (פיר זיך) הוא דלא ירבה סוסים בטלים להרחיב דעתו ולהתגדל ברוב סוסים אבל

12. הושע פרק יד

(ד) **אֲשׁוּר לֹא יוֹשִׁיעֵנו עַל סוּס לֹא נִרְכָּב וְלֹא נֹאמַר עוֹד אֲלֵהֵינוּ לְמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ אֲשֶׁר בָּדַד יָרַחֵם יְתוֹם:**